

Лабенська Л.Л.

кандидат юридичних наук, доцент

доцент кафедри права

Дніпровського гуманітарного університету

МІЖНАРОДНІ ВИБОРЧІ СТАНДАРТИ: РІЗНОТЛУМАЧЕННЯ ЗМІСТУ КАТЕГОРІЇ

В лютому 2019 року парламентом України були внесені зміни до Преамбули Конституції України, що остаточно вирішили долю нашої держави, закріпивши, на найвищому конституційному рівні європейську ідентичність і незворотність європейського та євроатлантичного курсу України. Зазначені положення Конституції, вимагають від парламентарів привести всю систему законодавства України до стандартів Європейського Союзу. Не є виключенням й виборче законодавство.

Перед тим як аналізувати основні завдання, які мають бути вирішені нашою державою в сфері зміни виборчого законодавства відповідно до євростандартів, необхідно з'ясувати, що саме мається на увазі під цим поняттям та що ці стандарти собою являють.

Незважаючи на досить широке застосування цього терміну як у наукових працях, так й серед практиків-законотворців, політиків і організаторів виборів, його справжній зміст залишається розпливчатим.

Відсутність чіткого визначення та певна аморфність таких понять як: «виборчі стандарти», «міжнародні виборчі стандарти», «європейські виборчі стандарти», логічно, викликає можливість для їх різнотлумачення, імперативності й появи необмеженої кількості критеріїв класифікації.

Вищезазначена проблема, нажаль, актуальна не тільки для наукових дискусій щодо виборчих стандартів, а й для їх практичного застосування, імплементації до національного законодавства.

Вважається, що термін «стандарт» це настанова для поведінки та для оцінки поведінки. Щодо міжнародних стандартів – це універсальні, загальноприйняті канони поведінки держав, корпорацій та індивідів.

Найчастіше, науковці під міжнародними правовими стандартами розуміють норми і принципи міжнародного права. Це стосується й виборчих стандартів.

Вважається, що найбільш систематизованим міжнародним актом, у сфері виборів, є Кодекс належної практики у виборчих справах [1], прийнятий Венеціанською комісією у 2002 р. і визнаний «еталонним документом» (reference document) Ради Європи та держав-членів, покликаний надати єдину систему критеріїв для оцінки виборів у різних країнах при проведенні міжнародного спостереження.

С. Серьогіна при дослідженні питання щодо визначення змісту поняття та системи європейських виборчих стандартів зазначає, що: «У суспільній свідомості ці стандарти асоціюються з чимось довершеним, ідеальним, але з

огляду на суттєву відмінність поглядів на оптимальну організацію виборчого процесу така «розмитість» доволі часто призводить до негативних наслідків у політико-правовій практиці» [2, с. 40].

В своїй роботі автор пропонує під «європейськими стандартами виборів» розуміти багаторівневу систему політико-правових принципів та вимог, котрі регламентують належну підготовку, проведення та визначення результатів виборів. Такі принципи покликані гарантувати повноту демократії, основні права і свободи людини і громадянина, вони визнані європейською спільнотою як взірець оптимального суспільного і державного життя.

Щодо класифікації таких стандартів, вона пропонує класифікувати їх на відповідні групи, а саме: первинний, базовий рівень європейських виборчих стандартів становлять вимоги міжнародних актів універсального характеру; другий, регіональний рівень європейських виборчих стандартів становлять вимоги міжнародно-правових актів, прийнятих у межах Ради Європи та НБСЄ (ОБСЄ) – найвпливовіших міжнародних організацій Європи; «нижній», третій рівень європейських виборчих стандартів становлять вимоги, що діють виключно в межах Європейського Союзу, насамперед, щодо виборів до Європарламенту [2, с. 40-43].

Дещо по іншому підходить до визначення міжнародних виборчих стандартів М. Охендовський, який, через призму різноманітних наукових підходів до природи цього явища, робить висновок, що вони є міжнародними договірними нормами, що містяться в міжнародних угодах та закріплюються у вигляді міжнародно-правових зобов'язань держав, які вони повинні виконувати шляхом закріплення в національному конституційному законодавстві у вигляді норм національного конституційного права та в наступній практичній діяльності компетентних органів держави та суб'єктів виборчого процесу [3, с. 238]. Ю. Ключковський, в свою чергу, вважає, що найпродуктивнішим є розуміння міжнародних виборчих стандартів як галузевих принципів права [4].

Таким чином, розглянувши найбільш поширені наукові підходи та концепції щодо визначення змісту понять «виборчі стандарти», «міжнародні виборчі стандарти», «європейські стандарти виборів» можна зробити висновок, що найбільш продуктивними є пропозиції науковців визначати ці поняття, насамперед, як систему відповідних норм, які регламентують багатогранні аспекти інституту виборів, закріплюються в джерелах міжнародного права, а у випадку їх ратифікації державою набувають статусу частини національного законодавства, а тотожність цих понять обумовлена їх правовою природою.

Список використаної літератури:

1. Code of Good Practice in Electoral Matter: Guidelines and Explanatory Report URL: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2002\)023rev2-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2002)023rev2-e)

2. Серьогіна С. Європейські стандарти виборів і виборче законодавство України. *Вісник Центральної виборчої комісії*. 2007. № 1 (7). С. 38-44
3. Охендовський М.В. Поняття міжнародних стандартів виборчого права. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2020. № 3. С. 235-244.
4. Ключковський Ю. Б. Принципи виборчого права: доктринальне розуміння, стан та перспективи законодавчої реалізації в Україні : монограф. Київ : Ваіте, 2018. 908 с.

Марченко Т.Ф.

ад'юнтка кафедри
кримінально-правових дисциплін
Луганського державного університету
внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка

ОСОБЛИВОСТІ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ПРОВОКАЦІЇ ЗЛОЧИНУ ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Проблематика відповідальності за провокацію кримінального правопорушення є питанням, яке не втрачає своєї актуальності та залишається дискусійним у наукових колах. Увага дослідників пов'язана з поширеністю провокативних дій особами, уповноваженими на проведення оперативно-розшукової діяльності, у справах про корупцію, а також пов'язаних із незаконним обігом наркотиків.

Кримінальний кодекс України в ст. 370 передбачає відповідальність за «Провокацію підкупу» [1]. Відповідна правова норма розміщена в розділі XVII Особливої частини КК України «Кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг». Тобто чинне законодавство передбачає відповідальність за провокування окремого виду злочину, загалом не розкриваючи змісту провокації.

Водночас триває активна робота над новим законом про кримінальну відповідальність. Робоча група з питань розвитку кримінального права Комісії з питань правової реформи при Президентові України вже має напрацювання щодо підходів до оцінки провокаційної поведінки (ст. 2.6.3 «Провокація кримінального правопорушення» проекту КК України) [2].

За умов правового реформування прийнято звертатися до зарубіжного досвіду для зіставлення схожих правових норм, практики їх застосування та загалом виокремлення позитивного досвіду. З огляду на це, заслуговує на увагу зарубіжне законодавство щодо провокації злочину, аналіз якого фрагментарно здійснений у цій доповіді з акцентом на законодавстві пострадянських країн (Азербайджан, Грузія, Естонія, Латвія, Литва), до яких